

Двострука мерила увек су добар показатељ нечасности или слабости. Данас у Србији свака НВО издаје саопштења. Али, када Црква изда саопштење, као недавно у вези са Статутом Војводине, одједном настају проблеми.

Најпре, вест је у највећем делу наших електронских медија емитована тако да готово ништа није пренето из самог писма Синода. Рецимо, ТВ Б92 је, у вестима од 6. фебруара, поменула само да СПЦ сматра да се овим статутом ствара „нова држава у држави”. Ни један једини разлог Синода за такву оцену није наведен. А има их, да подсетим, три. АПВ овим статутом, вели СПЦ, добија: „право да закључује међународне уговоре у областима из своје надлежности (*ius contrahendi*); право да оснива своја представништва у иностранству, посебно у Бриселу (*ius representationis*); и право, приграбљено узурпацијом, Скупштине Војводине да доноси законе”. У писму се, такође, оцењује и као „противуставно оснивање тзв. ВАНУ, у намери да се војвођанским Србима прида посебни народносни, тј. национални идентитет”.

А можда је, питате се ви, било премало простора у ТВ вестима за сву аргументацију? Не, јер је ова вест настављена веома опширним коментарима. И то, што је занимљиво, управо су највише позивани да је коментаришу они који су познати по негативном ставу према СПЦ. Није ме мрзело па сам избројао. На саму вест потрошено је тачно 74 речи. На коментар Мирка Ћорђевића – који је представљен као „социолог религије” (иако је реч о особи чије су везе са социологијом непознате стручној јавности) – потрошено је 63 речи. А на коментар који је дао Ненад Чанак потрошено је чак 167 речи! Штавише, већина онога што је Чанак рекао тешко да је имало везе са темом. „У СПЦ-у има свештеника који су педофили”, чуо се Чанков коментар, „а педофилија је најгнуснији могући злочин. У СПЦ-у има свештеника који су благосиљали ратне злочинце и оне који су пуцали људима у главу”. „Он је оценио”, наводи се даље у наставку вести на Б92, „да СПЦ треба да се позабави и питањем постојања 'клероурбанистичке мафије', у оквиру којих је долазило до таквих сукоба да су свештеници једни другима ломили ноге”.

Дакле, за Чанкове приче о „клероурбанистичкој мафији” и „ломљењу ногу” било је довољно места. Али за образложење тезе СПЦ да се овим статутом ствара „држава у држави” није могао да се одвоји ни секунд више? Ако у рачуницу укључимо и остале коментаре који су ишли уз исту вест, видећемо да је на коментарисање вести од 74 речи укупно потрошено 562 речи – осам пута више! При томе су, да поновимо, гледаоци остали ускраћени за основну информацију – због чега то СПЦ одбацује ову верзију статута и из којих све то разлога црква „умољава (представнике власти – А. С.) да овом очигледно противуставном акту ускрате своју сагласност и потврду”.

Не само, међутим, да је писмо Синода професионално некоректно представљено јавности. Одмах затим неки медији су повели праву кампању против СПЦ због „мешања у политику”. Опет су потегнуте старе оптужбе за „клерикализацију друштва” и стварање „православне цамахирије”. Реч је о веома гласним присталицама концепта „идеолошког расизма”. По том концепту, Црква и верници немају шта да траже у јавној сфери. Тамо су добродошле само личности једне идеологије, једног погледа на свет (оног „грађанистичког”). Свака НВО може да износи своје ставове о свему, па и о Статуту Војводине. Сваки бриселски службеник може до миле воље да нам држи лекције у вези са статутом. Сваки трећи секретар неке амбасаде то може да чини, арогантно и самоуверено, како су већ навикли. Једино, међутим, легитимни представници српске цркве не смеју о томе ништа да кажу. Они морају да ћуте чак и у вези са питањима која нису ни страначка нити политичка, већ државна и национална. Они не смеју да говоре чак ни најљубазнијим тоном, не претњама и анатемама, већ „умољавајући” и „апелујући”. Једино они имају да ћуте и да наставе да се моле Господу да уразуми оне на власти. Једино они...

Нико овде не мисли да у Србији Црква треба о свему да се пита. То је једнако рђава крајност као и она да Црква не сме да се пита ни о чему. Али између тих екстрема налази се читава лепеза односа у којима људи из политике и цркве разговарају и једни другима помажу. Да тих разговора има више не би до овога писма ни дошло. Или би предлог статута био умешније састављен, тако да не изазива страхове и недоумице. Или би страхови и недоумице били изнесени у директним разговорима, без драматичних саопштења и писама.

Сада смо ту где јесмо. Грешке у вези са статутом морају се исправити тако да никоме не страда образ, тако да се нико не осети пораженим. Нужан је компромис. А за њега је основни предуслов толеранција. За почетак, научимо да толеришемо Цркву. Она ће још дуго бити ту, са свим манама и врлинама. Саслушајмо је, када хоће нешто да нам каже. Али одговорност за ово друштво, ипак, првенствено сноси власт. Време саветовања се ближи крају. Дошло је време одлучивања. Каква ће бити коначна одлука о статуту, не знамо. Али, ко је све за њу одговоран, знамо. Па да их видимо.

политички аналитичар
[објављено: 12/02/2009]